

Vlamrood

Hendrik de Vries

bron

Hendrik de Vries, *Vlamrood*. Van Munster's Uitgevers-Maatschappij, Amsterdam z.j. [1920]

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/vrie024vlam01_01/colofon.php

© 2017 dbnl / erven Hendrik de Vries

Stormdans.

(De man):

't Aanzijn is waanzin, 't aanzijn is nergens,
 nergens is 't Heden, 't rollende punt.
 Onze gedachten zijn als de sterren:
 zijn op elkander blind'lings gemunt.
 Zijn als de sterren: zij, die God nergens,
 nergens, o nergens rustpoozen gunt.

(De vrouw):

Zelfs uw ontgooch'ling, zelfs uw bezinning,
 't wolkeloos blauw zelfs, - 't zwart van de nacht.
 Zelfs als gij fluistert: 'Nooit kan 't een droom zijn!'
 Weet gij, hoeveel reeds om werd gebracht!
 Vraag niet, hoevaak dit ginds op die sterren,
 vraag niet hoevaak dit hier wordt gedacht.

(De man):

Uren van wellust, plots, oog-verblindend,
 kronkels - voorbij langs 't stormige grauw!
 Drieste flambouw!

Vreugde is verslindend.
Vreugde is als brand in 't stormige gras.
Durft gij 't ontkennen? Denk aan wat was.

(De vrouw):

't Leven is waanzin. 't Slingert ons mee.
't Leven is waanzin, wild als de wolken,
 schoon als de steden, diep als de zee.
Denk aan 't verleden! Wat was uw tasten?
 Wat was uw hooren, wat was uw zien?
Droomen en droomen! Wat zijt gij sedert?
 Wat zult gij worden, droomend nadien?

(De man):

Juich, daar slechts raadsel raadsel bedekt.
Schamp 't zwerk met kogels, grimmige wagen;
Wijk, schrikgeslagen,
Steig'rende kleppers! 't Zweet lekt en lekt.
Stapel op stapel, grillig bevekt!
Schijnsel op schijnsel! Bloed, nederlagen!
Schichtige kleppers, damp, wit-gebekt!

Wervelwind.

De betoovering die tot waanzin tergt.
't Is een fladdering uiterst-scheurbaar doek,
Die iets over-heets in zijn greep verbergt.

Een betoovering waar ge uzelf mee doodt,
Want uw jaren gaan als de stormgalop,
Als de roffel-vaan onder 't wolkgordijn.
Dag- en avondrood jaagt uw onrust op.

Uw betoovering zal voor allen zijn:
Uw betoovering die niet wederkeert.
Wie uw schoonheid ziet, weet wat sterven is,
Weet wat zwerven is waar de wind begeert.

De bevangenis, de verbijstering,
Die u tegenschreit uit het stergewelf,
Woest, onwerkelijk. Zulk een koestering
Is een eeuwigheid als de wereld zelf. -

Roos en zwaardgewas krimpt van zonnepijn.
De gebladerten rusten zenuwloos.
De gebladerten zuchten bodemwaarts:
Door de steenwoestijn kruist een wervelhoos.

Enkelvoudig sluit langs uw blozend schoon
Geur-benauwend-ijl 't open zomerkleed,
Waar de hunkering van uzelf uit wuift:
Walmen, streelingen; tochten, zomer-heet.

Onweer.**(De vrouw):**

't Wolkfloers nadert aan 't moorddadig
zwaar-verzadigd gewelf
Waar de krijgsdrom reeds op radert:
Floers, versnoerd om zichzelf
In de draaiwind, in de duizel
naar de zaalwand gevoerd:
Naar de radelooze Hades,
die gestadig rumoert.

(De man):

Hagel. Hagel. Zwart behangsel
waar de Slang achter loert.
Die uw oogen, binnen franjes,
vol azuur-nacht, ontroert.
Rijk als lelies. -

(De vrouw):

Wank'le wellust
in de maalstroom des tijds.

(De man):

Haat uw hartstocht. Offer alles
aan 't vermeend generzijds.
Haat uw schoonheid om die laster,
waar ge uzelf mee weerspreekt.
Vraag de windvlaag. Vraag het weerlicht
welk een recht zich hier wreekt.

(De vrouw):

Na de hagel, de verwoester,
waar de stortzee door stroomt,
Enk'le stapels, nauwlijks kenbaar,
met een troostglimp omzoomd.
De gebergten overpurperd
in de namijmerij.
Overhaast zich zóó de zomer -
waarom wij! Waarom wij?

(De man):

Overschaduwd - tot ontlading
overstapeld gewelf!
Welk een schouwspel van benauwing!

(De vrouw):

Het vernietigt zichzelf.

(De man):

In de schuimval der gevaarten,
als geen meeuwkeet zoo vrij,
Na die zwoelte, na de mulheid -
ongenadig als gij.

Vraag de ruimte welke rechten
gij uzelf nu ontnemt.
Is de gloed-schok, is het wonder
der verrukking u vreemd?

Onwaarschijnlijke dag!

Al-doorsplijtende slag.

In de krampen van de holten
zijn de massa's geschonden,
Boomen, bukkend in omarming,
drukken monden op monden.
Vlinders worst'len, en spillen
Uit wonden
Rook en vlammen.

Bont verschillende plaatsen
 Weerkaatsen
 De grillen.
 Alles-blusschende wolkbreuk!
 Zij korten
 Zich de wieken, en storten
 Onze schuilwand voorbij.

Uw onzekere omlijning!
 Uw gewichtloos wit omhulsel! Verschijning
 Van aromen! Schrijnend haarzwart;
 paarlemoerstrengen! *Gij*
 In uw hoogmoed! Onverwinnlijk
 onverbiddelijk vrij.

 Voor het spoelen van de zee-zoom
 ligt het strand spiegelglad.
 Alles hunkert naar de schennis,
 naar de dans, niets dan dat.
 De stad
 Naar de hagels. Onder hoeven
 hunner kleppers bespat
 Met gesidder.

(De vrouw):

Maar de stilte
die rijt recht reeds herneemt!
Hoe de vlakte met rijt afgrond
naar uw droomwereld zweemt!
Hoe de gramschap weer vermoord wordt
in de steenketens.
Hooft
Gij de schudding! De bespottung
van uw hersenschim? Voort!

Vergelding.**(De vrouw):**

Dusdanig de vertwijfeling
Van hen, die mij omgeven -
Diergenen, welke ik tevens dwing
De Schaduw na te streven:
Te zweven in de tooverkring
Der droom van dood en leven.

(De man):

Der weerschijn van uw haar, welks nacht
Geen zonneflits verklaart;
Uw trotsche vormen, welker dracht
Slechts onweersgeur doorvaart, -
Wier volle heerlijkheid omlaag
In lichte vazen mijmert, - vaag-
Ontwaard.

(De vrouw):

Genoeg. Mijn woord was hol geluid.
Genoeg van zulk een leugen.
De list, om argelooze buit
Kortstondig te verheugen;
De zwartste wijn te drinken uit
Uw hart, met woeste teugen.

(De man):

Genoeg. De diefstal was een ruil.

Genoeg. De tijd is daar.

't Geheim wordt geen gewaar. - Verschuil

U voor de moordenaar!

De val - de kuil.

Een peluw-bank

Tot baar, om naast elkaar

Te bloeden, hartstochts-krank. Een drank

Tot slaap - helaas hoe swaar.

Laatste Blik.

Boomgeraamten, welke spruiten strekken.
 Klagende vertrekken.
 't Weerlicht is langs 't poortplein ingeslagen,
 Tegen hekken roesten sloten. Goten lekken.

Hier verborg ik haar, bebloed.
 Duisternis genoeg om alles te bedekken.
 Van mijn daad werd niets vermoed.

Kon ik dit verdragen? -

Eenig wezen waar mijn oogen ooit in zagen,
 Hebt gij mij vergiffenis gegeven
 In mijn droomen, met uw lach?
 Dat ik zelfs bij dag
 In mijn wakend leven
 U nog eenmaal zag?

Langs de deuren waar ik overnachtte
 Hoorde ik haar voorbijgaan.
 Onverwachte
 Huivering. - Ik trachtte
 Heimelijk haar na te rennen. 't Wàs de vrouw,
 Die ik aan haar schaduw zelfs herkennen zou.

Zulk een woede van verkramp't begeeren
Voelde ik nooit mijn zenuwen verteren.

Langs de vijvers, langs de trappen van een hoekgebouw
Bleef zij zichtbaar, om te wenken
Of ik naad'ren wou.

Maar in mijn onzalig denken
Was geen plaats meer. Mijn wijd-open oogen
Worstelden in onvermogen
Met het wemelen der menschenmassa's, en begrepen
Dat zij zoo niet waren voorgelogen;
Dat geen waan, geen schepping zelfs van zóó langdurig dwepen
Zoo mijn zinnen op kon zweepen.

Maar zij was mij reddeloos ontvlogen.

Morgenschemer.

Feesten van 't heelal.-----

----- Kramp-gebalde stad.

Bergwallen.

Kloven. Steeds-ontzaglijker ketenen.

Duizel-dal bij dal. Rails voor schijf en rad.

Uit hallen

Schudden renners, knalkracht-bezetenen.

Vensters, hoek aan hoek, flits aan flits, vuurgeel:

Juweelen

Tot gelijkste strakheid geregen,

Snoer aan snoer aan snoer. Ruw geheel, uit veel

Geheelen.

Takel-stompen vullen en leegen.

Stegen, murw en molm, die elkander bits

Ontmoeten.

Gas-bedompte, stromp'lende paden.

Vensters, flits aan flits. Spits bij spits bij spits.

Volk-stoeten.

Wagenbeugels, gierend langs draden.

Nadruk, die alom en die nergens is.

Reeks dokken

In bereik van roetige regen.

Vlijming en gegrom. Wrevel. Ergernis.

Bij vlokken

Spat gewoel de staalvliegers tegen.

Verkeersknoop.

Oceaan
Die verkrimpt en zwelt.
Vulkaan,
Met metselwerk omkneld.

Vergezeld
Van zwaar schuim-saffraan.
Ontsteld
Van schal, die bonst en belt.

Steengrond helt
Op naar 't wisselveld.
Staak, vaan
En seinglas. Baan bij baan.

Fluiten slaan
Door de stoom-orkaan.
Mist welt
Uit kappen, ongeteld.

Staalvracht snelt
Onder sis-geweld
Langs kraan
En ligplaats, af en aan.

Zonsopgang.

Augustustulpen geuren. 't Hemelruim is heet.
De pleinen openen plaveisels, wit en breed,
Met kroon-gebouwen.

In de kamersfeer, door lampen
Verweeld'rigd, krampt een pauweveer.

Fonteinen dampen.

De stralen waaieren en sneeuwen. Treinen razen.
Verwijderd aarzelt meeuwgekrijsch.

De strakke wazen

Der vleugeldeuren spiegelen verkeersgedrangen.

De schal der wereldstad, van zonnekoorts bevangen,
Verhevig om het hart. Op zerk- en asphalt-vlakken
Verfellen reeksen glas. De nevelen verzwakken.

De vijvers breken door 't kastanjepark als linten.
De lanen ademen 't geluk der hyacinten.

Zwarte Zij.

Boven 't kruispunt een pijl, die zoeft,
die zich schroeft in 't ijl dons:

Een orkaan van gebons.

Plots een vrouw, die de steenen-baan
als een toov'ring verblindt:

Als een waan, als een onweerswind:
plots een vrouw, zon-getint;

Langs de wand, goud-oranje-grijs,
langs de reeks der balcon,

Die de hevigheid reepsgewijs
onderbreekt, sneeuw en brons,

Langs 't belaaid, breed-geblakerd blok,
plots omdraaid met een stoot,

Plots bewaaid, met een schaduw-schok: -
zij, rood-zwart, zwart, zwart-rood.

Waas, los-vrij, of een schaduw-vlok,
vaas topaas, haar omsloot -

Langs 't gelaat, langs de schaduw-lok,
langs 't schoon oog, over-groot.

Diademen, welker schittervorm
zich vereenigt in 't haar.

Onder aandrang van de hitte-storm
is de zee woest en zwaar.

Tusschen zig-zags in de steigerbouw
dragen bogen elkaar.
Door de dofheid van het hitte-blauw
jagen vogels tegaar.

Schoonheid, bloot uit een strooken-zoom;
paarlemoeren in rij. -
Schoonheid, bloot uit een geurenstroom
van dolzinnige zij.

Angst.

O gij, die om u glans als vleugels breidt,
Verschijning! Is niet u de zaligheid,
En mij de razernij, die nooit genas?

Gelijk het veld vergeefs om regen smeekt,
Tot krijgsgeweld zijn rijke halmen breekt,
Tot alles weekt, een vette, zwarte plas?
Tot steden smeulen als vertreden gras?

't Vergif, dat uw borduursel met zich sleurt,
Verzwaart, tot zich de wind krankzinnig drinkt:

De zomer, welke uitbundig kooftst en geurt,
De vreugde, die de duisternis verscheurt,
Gelijk de luchtvloot, van 't geschut verminkt,
Naar streken vol ontploffingshaarden zinkt.

Bedwelming.

Heete schrik, waarmee haar schoonheid speelt en spot;
Hevig wit, waarin zij nauw'lijks is verscholen,
Sneeuwjuweelen, tot een wanhoop van genot,
Los, waar legioenen oogen over dolen.
Rosse franjes, die de winter zijn ontstolen.

Terging. Tusschen reten wisselt, zon-beslopen,
Windgeslagen Weelde, honigreukig - open
Voor de rukken, bij de nietigste gebaren.
Schreden van gedempte blozing. -
Pluimgolf haren.

De robijnen Vlammen.

Trotsch kind. Zwoelrond: robijnvlam.

Zwartste ruikertrossen.

Strakst-kort oranje-rood, 't welk ruiten dossen.

Blossen

Vol schrammen, bloot, uitzinnig wild,

wier schaduw-ruk

De bodem geeselt - koortsverhit geluk - wier eind

Gespitst verdwijnt: fluweel en git.

Middag.

Hek. Grindveld. Stroom en boogbrug.
Kaden, met kolossen
Steil stofgoud. Arendskoepels.
Kabel-klossen lossen
Gesteente. Ruiker nevens ruiker spilt wild zoet.
Paleizen. Stapelbouw, waar gloedgrauw tegen woedt.

Paula.

Felste koortsdroom, zich zwart overhelvend,
In een stijlvorm gedeelt'lijk verhullend,
Doch vertoornde vermoedens bedwelmend,
Doch zoetgeurig de stormsfeer vervullend.

Floersen, knellend met kruis'lingsche gaten
Langs de schreden, onheimelijk rouwend;
Reep gebloemten: vermomde gelaten,
Zich op schokken van maten vervouwend.

Schrille blokken, de lokken omwindend,
Uit hun duisternis parelen dauwend,
En de woede der kleuren verblindend
En de hitte der schoonheid benauwend.

De zee.

De maan is veeltintig; 't verheugt u te staren
Op d'edele golfslag, of 't spel van de meeuw.
Geniet gij uw eigen uitbundige baren?
Geniet gij uw ijsten van zomersche sneeuw?

Gij luistert, hoe 't schuim in de duisternis dondert;
Geniet gij hoe 't fluistert, uw kleed van satijn?
O gij, die om 't lichten der zee u verwondert,
Geniet gij uw oogen, die heerlijker zijn?

De zee heeft geheel haar betoov'ring verloren.
De naad'ring van 't noodweer verschrikt u. Gij scheidt.
- Vermoedt gij de Storm, die gij nimmer zult hooren,
Hoezeer hij 't nauw-speurbaar geruisch begeleidt?

Vliegtocht.

De schroef gaar óp.
De nevelranden
Der vlakke dragen heidebranden.
De meren worden spiegelglimpen.

Herhaald'lijk, zienderoogen, krimpen
De torens, tot gespitse naalden.

De stand- en stapelplaatsen daalden
Met eindeloos verkleinen.

De lijnen zijn kristallen kieren.

Een kaart. Rivieren slieren, ónder
De spoed-gesmoorde donder, - goudig
In alle deelen, - duizendvoudig
Versmolten, tot een duiz'lend wonder;

De zeeën, aan de nevelranden
Als trappen, ruksgewijs geklommen;
En anderzijds doen heidebranden
De breedte leven, met kolommen
Van wolken.

Plotseling verstommen
De schoten, en de schroefschijf spat
Vertroebeld.

Gansch de stad, gevat
In waat'rig staal! De gruis-beladen
Speelsloepen! Vijverkloven! Huizen
Bij miljoenen
Bij miriaden door plantsoenen
Omstrengeld. Nauwelijks te raden
Bekendheid!

Zoef! De bladen suizen.
De booten, plank bij plank, vergrooten.

Omlaag verhevigen de schoten,

Langs weiden, die in straling baden,
Langs groene slingers; -
op de raden

De loodsen toe. De landen hebben
Ons weer gevangen in hun webben.

Tuin.

Zelfs de maan wekt geurengolven.

Onder maat'loos groen bedolven
Wierookt stervensdroef jasmijn.

Kelken, door hun vracht gebogen,
Die de vlinder proeft als wijn.

Vogels, door de straal bedrogen,
Kirrend, om de klimopmuur.

Vijvers, tusschen leliezoomen:
Spiegels, tusschen paarlemoeren
Snoeren: wankelbare vloeren.

Vensters, die de nacht verdroomen.

Geurloos, in 't fluweel azuur
Bloeit het onuitblusch'lijk vuur.